

РЕШЕНИЕ

№ 982

гр. София , 25.08.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 12-ТИ ГРАЖДАНСКИ в публично заседание на двадесет и пети февруари, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Атанас Кеманов
Членове: Джулиана Петкова
Надежда Махмудиева

при участието на секретаря Валентина Игн. Колева
като разгледа докладваното от Атанас Кеманов Въззивно гражданско дело № 20201000503818 по описа за 2020 година

за да се произнесе взе предвид следното :

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С решение №3792/26.06.2020г., постановено по гр.д.№8941/2017г., СГС е :

- **ОСЪДИЛ** „ОББ“АД, ЕИК000694959, да заплати на основание чл. 49 във връзка с чл. 45 от ЗЗД и чл. 27, ал. 1 от Закон за платежните услуги и платежните системи (отменен 06.03.2018 г.) и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД на Ю. К. Д., ЕГН*****, сумата от 55 901.37 евро /петдесет и пет хиляди деветстотин и едно евро и тридесет и седем евроцента/, представляваща обезщетение за причинената ѝ имуществена вреда, вследствие неправомерни действия на служители на банката, извършени на 21.07.2011 г. в клон на банката в гр. Самоков, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 22.01.2011 г. до окончателното изплащане на сумата, като отхвърля претенцията за лихва до 21.01.2011г. ;

Решението е постановено при участието на И. К. З., ЕГН*****, в качеството му на трето лице помагач.

- **ОСЪДИЛ** И. К. З., ЕГН*****, да върне на основание чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗЗД на „ОББ“АД, ЕИК000694959, получената от него без правно основание сума в размер на 55 901.37 евро /петдесет и пет хиляди деветстотин и едно евро и тридесет и седем евроцента/, ведно със законната лихва, считано от датата на предявяване на обратния иск -

30.11.2015 г. до окончателното изплащане на сумата, като е отхвърлил като неоснователен и недоказан предявения иск с правно основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД за осъждането на ответника да заплати сумата от 23 764 евро /двадесет и три хиляди седемстотин шестдесет и четири евро/, представляваща лихва за забава в размер на законната лихва, изчислена за периода от 21.07.2011 г. до датата на предявяване на обратния иск - 30.11.2015г.

Срещу решението в частта, в която предявения главен иск е бил уважен, е постъпила жалба от ответника „ОББ“АД, в която се правят оплаквания за неговата неправилност. За да уважи предявения иск първоинстанционният съд е приел, че банката е изплатила влог на лице, което се е легитимирало формално като наследник по завещание на починалия титуляр, но без да се съобрази, че трето лице е претендирало право върху вложената сума в качеството му на наследник по закон. Дължимата от банката грижа на добрия търговец е изисквала сумата по влога да бъде блокирана, а на всеки един от претендиращите вземането да бъдат дадени указания за представяне на допълнителни документи. Тези изводи са необосновани, тъй като банката няма основание да откаже да изплати сумата на вложителя или неговите наследници, с изключение на случая, в който вземането е било запорирано от трето лице. Налице е хипотеза, при която две лица претендират, че са кредитори на едно и също вземане, а банката е приела, че сумата трябва да се заплати на наследника по завещание, доколкото в чл. 7 от Общите условия за платежни услуги за физически лица и Информацията за уреждане на взаимоотношенията между „ОББ“АД и наследници на починали клиенти, е предвидено, че при подадено заявление за изплащане от наследници по завещание и наследници по закон, банката изплаща сумите по сметка на наследодателя на наследника по завещание. Извършеното от банката плащане я е освободило от задължението ѝ, тъй като длъжника е изпълнил на лице, което въз основа на недвусмислени обстоятелства се явявало овластено да получи изпълнението. Оспорват се изводите на съда, че поведението на ответника е било недобросъвестно, което е основание да се ангажира отговорността му за претърпените от насрещната страна вреди. От фактическа страна се установява, че ответникът, който има качеството на банка по смисъла на ЗКИ, е открил депозитна платежна сметка на името на Е. М. Г., а след като последната е починала е изплатила сумата на лицето И.З., който се е легитимирал пред банката като наследник по завещание. Последното е съдържало всички реквизити, които съставляват част от неговото съществено съдържание, било е обявено по съответния ред, за което е бил съставен Протокол за обявяване на саморъчно завещание от 19.07.2011г. на нотариус Д.Т., което е задължавало банката да изплати сумите по депозитната сметка на починалата. Това действие е съобразено както с договора, така и с общите условия на банката, които на основание чл. 298 от ТЗ са задължителни за страната, която ги е приела. Освен саморъчното завещание, З. е представил и извлечение от акт за смърт на вложителя, поради което ответникът е нямал представи, че изпълнява задължението на мним кредитор, поради което следва да се приеме, че е действал добросъвестно. Допълнителен аргумент в подкрепа на горното е и обстоятелството, че банката не е участвала в исковото производство по обявяване на завещателното разпореждане за нищожно, поради което не се явява обвързана

от формираната по тези дела сила на присъдено нещо. Същата е била уведомена за оспорване на завещанието на 26.09.2011г., която дата е два месеца след тази на извършеното плащане. Привежда се подробна аргументация за липсата на предпоставки за осъждане на ответника на основание чл.49 от ЗЗД, тъй като правоотношението, което е възникнало между банката и вложителя, е такова по договор за срочен влог. Поради субективната добросъвестност на длъжника ищцата би могла да предяви деликтния си иск единствено срещу лицето И.З., който е получил вложената сума представяйки неистински документ. С оглед на горното следва, че предявените искове за заплащане на главница и лихва са неоснователни и следва да бъдат отхвърлени. В условията на евентуалност, ако съдът приеме, че главният иск е основателен, то моли да бъде отменено решението в частта, в която е бил отхвърлен предявения обратен иск по отношение на претендираната законна лихва. Същата се дължи не от датата на поканата, а от датата на увреждането, тъй като основанието на претенцията на банката е чл.45 от ЗЗД. Моли съда да отмени решението в обжалваната му част и постанови друго по същество, с което да отхвърли предявените главни искове, а в условията на евентуалност да уважи обратния иск по отношение на иска за лихва. Претендират се разноски.

В срок е постъпил отговор от ищцата, в който се изразява становище за неоснователност на подадената жалба и правилност на решението в обжалваната му част.

В срок е постъпил отговор от ТЛП И.З., в който се изразява становище за основателност на подадената жалба.

Срещу решението в частта, в която предявените главни искове са били уважени, е постъпила жалба от ТЛП И.З., в която се правят оплаквания за неговата неправилност. Първоинстанционният съд се е произнесъл по иск с правно основание чл.49 от ЗЗД, но същевременно в мотивите си е изследвал предпоставките за уважаване на иск по чл.79 от ЗЗД. В случая, в който между страните е възникнало една договорно правоотношение, ищецът не може да избира основанието, на което да предяви своя иск – това може да бъде само договорното основание по чл.79 от ЗЗД, а не и деликтния иск. От представените по делото доказателства се установява, че ТЛП И.З. е подал всички необходими документи за получаване на вложената от Е. Г. сума, поради което предприетите от банката действия по нейното плащане съставляват добросъвестно изпълнение на договорното задължение, което освобождава длъжника от отговорност, на основание чл.75 от ЗЗД. Действията са съобразени с Общите условия на банката, които предвиждат, че вложените суми от лица, които впоследствие са починали, се изплащат на наследниците по завещание, а не на тези по закон. Моли съда да отмени решението в обжалваната част и отхвърли изцяло предявените искове.

Постъпил е отговор от ищцата, в който се изразява становище за неоснователност на подадената жалба.

Ответникът „ОББ“ АД е депозирал отговор, в който се изразява становище за

основателност на жалбата.

Съдът като съобрази твърденията и възраженията на страните, както и представените по делото доказателства намира за установено следното от фактическа и правна страна :

По основанията на предявения главен иск :

В хода на въззивното производство е констатирана нередовност на исковата молба и с определение от 26.11.2020г. са дадени указания на страната да посочи обстоятелствата, на които се основава предявения иск, тъй като на база наведените фактически твърдения не може да се прецени дали : претендира се ангажиране на договорната отговорност на ответника „ОББ“ АД, който не е изпълнил задължението си

да върне вложената по договор за срочен депозит сума на наследника на починалия вложител ; претендира се обезщетение за вреди, които ищцата е претърпяла от виновното и противоправно поведение на служители на банката, на които е възложена дейността по обслужване на депозити на гражданите.

На 16.12.2020г. е постъпила уточняваща молба от ищцата Ю.Д., от съдържанието на която следва да се приеме, че е предявен иск на договорно основание, доколкото се твърди, че е налице неизпълнение на основното задължение на банката по чл.420 от ТЗ да върне вложената сума. Към 22.07.2011г. са били депозирани две искания за прекратяване на Договор за срочен депозит на починалата Е. Г. – едно от ищцата в качеството ѝ на наследник по закон и друго от ТЛП И.З., който се е легитимирал като кредитор въз основа на саморъчно завещание, но въпреки това длъжника не е предприел необходимите действия за установяване на действителната фактическа обстановка, вследствие на което е допуснал да бъде извършена банкова операция/плащане на сумата в полза на наследника по завещание/ преди окончателното приключване на по-рано заявеното искане за услуга. От горното следва, че страната не твърди служители на банката да са извършили нарушение на конкретна правна норма, а на неизпълнение на задължението им да изплатят сумата по прекратения срочен депозит на наследника по закон, който първи е сезирал длъжника с такова искане.

Не следва друго от позоваването на ищцата на нарушение от страна на ответника на разпоредбата на чл.7, ал.2 от Наредба №3 от 16.07.2009г. за условията и реда за изпълнение на платежни операции и за ползване на платежни инструменти. Цитираното разпоредба е със съдържание сходно на това на чл.420, ал.2 от ТЗ, и урежда последиците при закриване на платежна сметка. Превеждането на средствата по тази сметка на лице, което не се явява овластено да я получи, не съставлява противоправно поведение на служители на банката, а

на неизпълнение на договорното задължение за връщане на депозираната парична сума.

Първоинстанционният съд е квалифицирал спорното право по чл.49 от ЗЗД, но постановеното от него решение е допустимо, тъй като се е произнесъл по наведените от ищцата фактически твърдения : открит срочен депозит на Е. Г. ; изплащане на сумата по прекратения депозит на лицето И.З., който се е легитимирал пред банката като наследник по завещание на починалата Е.Г. ; неполагането от страна на банката на квалифицираната грижа на добрия търговец, която я е задължавала да блокира сметката на починалия тиуляр и да не изплаща сумата докато не се установи лицето, което е легитимирано да я получи – ищцата в качеството ѝ на наследник по закон или И.З. като наследник по завещание.

Въпреки обстоятелството, че дадената от първата инстанция квалификация е неправилна, на страните са били дадени точни указания относно подлежащите на доказване факти, поради което за въззивния съд не е съществувало задължение да даде

нови указания и необходимостта за ангажиране на съответни доказателства.

-

По въззивните жалби на страните :

-

Подадените жалби са в срок и производството пред въззивния съд е допустимо.Разгледани по същество са основателни.

Не е спорно между страните, а се установява от представените по делото доказателства, че лицето Е.Г., поч. на 03.07.2011г., което е дъщеря на ищцата Ю.Д., е имала открит срочен депозит №LD1118210440 в „ОББ“АД, и към момента на смъртта си е разполагала със сумата от 55 901.37евро.На 21.07.2011г. ищцата е направила искане пред банката за прекратяване на срочния депозит на починалата и за превеждане на сумата по нейна банкова сметка.От заключението по допуснатата по делото ССЕ се установява, че на 21.07.2011г. е закрит срочния депозит на Е. Г., но сумата не е била преведена по посочената от ищцата банкова сметка.На същата дата е депозирано заявление от ТЛП И.З. за прекратяване на срочния депозит на Е.Г., като към искането е представено саморъчно завещание, с което последната му е завещала цялото си движимо и недвижимо имущество.Завещанието е било обявено на 19.07.2011г., за което е съставен Протокол за обявяване на саморъчно завещание рег.№4373/19.07.2011г. по описа на нотариус Д.Т.Установява се, че на 22.07.2011г. сумата по депозитната сметка на срочния депозит на Е.Г. е преведена по сметка на И.З. в „ОББ“АД.Ищцата е била уведомена за извършения превод с писмо изх.№122-0574/22.07.2011г.

От изложеното по –горе се установява, че между ответника „ОББ“АД и наследодателя на ищцата е бил сключен договор за паричен влог, по силата на който

банката е поела задължението да върне вложената парична сума в същата валута и размер, както и да заплати уговорената лихва.Разпоредбата на чл.57, ал.1 от ЗКИ задължава банката да сключва договор за влог само при предварително определени условия, които е длъжна да прилага към всички клиенти вложители.Тези условия засягат лихвените проценти и метода на изчисляването им, периодите на лихвените плащания, евентуалната променливост на лихвата, минималната сума, приемана на влог, срока на предизвестие и последиците при предсрочно теглена на влога, както и размера, до който влоговете са гарантирани/чл.57, ал.2 от ЗКИ/.

С отговора на исковата молба са представени Общите условия на „ОББ“АД, които са действали към 0.03.2010г., както и Информация относно уреждания на взаимоотношенията между банката и наследниците на починалите клиенти, която съставлява неразделна част от тези условия, от съдържанието на които се установява, че „при подадено заявление за изплащане на наследници по завещание и наследници по закон, банката изплаща сумите по сметката на наследодателя на наследниците по завещание“.На основание чл.298 от ТЗ Общите условия на банката обвързват вложителите и техните универсални правоприменници.

Страните по договора за банков влог са уредили предварително какви ще бъдат последиците при смърт на титуляра на този влог.При конкуренция между наследници по закон и завещание, банката се освобождава от отговорност ако заплати сумите по сметката на наследодателя на наследниците от втората категория.Това изисква извършването на формална проверка дали представеното завещание или завет съдържа всички реквизити, които са посочени в чл.25 от ЗН.В процесния случай лицето И.З. е поискал прекратяване на договор за срочен депозит и изплащане на вложената сума, като със заявлението е представил саморъчно завещание, чието съдържание е съобразено изцяло с цитираната по-горе разпоредба, както и препис-извлечение от акт за смърт на титуляра на влога.Извършеното от банката плащане на вложената сума на лице, което формално се легитимира като наследник по завещание, има редовен погасителен ефект и я освобождава от отговорност/арг.чл.75 от ЗЗД/.За банката не е съществувало задължението да откаже да извърши поисканата платежна операция, тъй като в Общите условия към договора е решен предварително въпроса за конкуренцията между наследниците по закон и завещание, т.е. независимо от това, че към 21.07.2011г. са били заявени надлежно две искания за прекратяване на влога и получаване на сумата, то извършеното на лицето И.З. плащане е било валидно/В същия смисъл решение №40/27.05.2020г. на ВКС по т.д.№904/2019г., И.о./.

По делото не са ангажирани доказателства, които да установят, че към 22.07.2011г. ответникът „ОББ“АД е разполагал с данни, че представеното от З. завещание е неистински документ.Информация за образувано срещу наследника по завещание наказателно производство за това, че е използвал документ с невярно съдържание, е била подадено до банката на 04.08.2011г., която дата е последваща тази на плащането.

Предявеният главен иск е неоснователен, тъй като ответникът „ОББ“АД добросъвестно е изпълнил задължението си към лице, което, въз основа на недвусмислени обстоятелства, се явявало овластено да получи изпълнението. В тази хипотеза истинският кредитор има право на иск срещу лицето, което е получило изпълнението/чл.75, ал.2 от ЗЗД/.

В полза на ответника „ОББ“АД следва да се присъдят направените по делото разноски, които са направени във връзка с предявения срещу дружеството първоначален иск, които са в общ размер на 7 967.92лв.

По предявения обратен иск :

С оглед обстоятелството, че предявеният главен иск е бил отхвърлен като неоснователен следва, че са отпаднали предпоставките за разглеждане по същество на обратния иск. Решението в частта, в която първоинстанционният съд се е произнесъл по същество по обратния иск следва да бъде обезсилено.

Предвид горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №3792/26.06.2020г., постановено по гр.д.№8941/2017г. на СГС в частта, в която „ОББ“АД, ЕИК000694959, е осъден да заплати на Ю. К. Д., ЕГН*****, сумата от 55 901.37 евро /петдесет и пет хиляди деветстотин и едно евро и тридесет и седем евроцента/, представляваща неизплатена сума по прекратен срочен депозит №LD1118210440, като вместо него **ПОСТАНОВЯВА** :

ОТХВЪРЛЯ исковете на Ю. К. Д., ЕГН*****, срещу „ОББ“АД, ЕИК000694959, за заплащане на сумата от 55 901.37 евро /петдесет и пет хиляди деветстотин и едно евро и тридесет и седем евроцента/, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 22.01.2011 г. до окончателното изплащане на сумата, представляваща неизплатена сума по прекратен срочен депозит №LD1118210440 ;

ОБЕЗСИЛВА решение №3792/26.06.2020г., постановено по гр.д.№8941/2017г. на СГС в частта, в която И. К. З., ЕГН*****, е осъден да върне на основание чл. 55, ал. 1, т. 1 от ЗЗД на „ОББ“АД, ЕИК000694959, получената от него без правно основание сума в размер на 55 901.37 евро /петдесет и пет хиляди деветстотин и едно евро и тридесет и седем евроцента/, ведно със законната лихва, считано от датата на предявяване на обратния иск - 30.11.2015 г. до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА Ю. К. Д., ЕГН*****, да заплати на „ОББ“ АД, ЕИК000694959, сумата от 7 967.92/седем хиляди деветстотин шестдесет и седем цяло и деветдесет и два/лв., представляваща направените по делото разноси.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва в месечен срок от връчването му на страните пред ВКС по реда на чл.280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____